

sopotja

Sopotja
glasilo slovenske skupnosti na Reki in v PGŽ
marec 2025, številka 1, letnik 14
ISSN 1848–4360
Reka, marec 2025

Uredništvo:
Jasmina Dlačić, Milan Grlica, Marjana Mirković,
Darko Mohar, Boris Rejec, Barbara Riman,
Vasja Simonič, Vitomir Vitaz
Podpinjol 43, 51000 Rijeka

Izdajatelji:
Slovenski dom KPD Bazovica
Podpinjol 43, 51000 Rijeka
slovenskidom@bazovica.hr
zanj: Jasmina Dlačić
www.bazovica.hr
www.facebook.com/KPDBazovica

Svet slovenske narodne manjšine Mesta Reka
Podpinjol 43, 51000 Rijeka
vj.slo.nm.ri@gmail.com, zanj: Boris Rejec

Svet slovenske narodne manjšine PGŽ
Podpinjol 43, 51000 Rijeka
vsimonic1@gmail.com
zanj: Vasja Simonič

Urednica:
Marjana Mirković
marjana.mirkovic@ri.t-com.hr
gsm: 091 593 6086

Lektorica: Jasmina Vajda Vrhunec
Oblikovanje, prelom in tehnično urejanje:
Vesna Rožman
Fotografija na naslovnici: Željko Stojanović
Karikatura: Bojan Grlica
Tisk: Tiskara Sušak
Glasilo izhaja trimesečno
Naklada je 1.500 izvodov

Glasilo finančno podpirajo:
Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence
v zamejstvu in po svetu
Primorsko-goranska županija
Mesto Reka
Svet za narodne manjšine Republike Hrvaškem

iz vsebine

Uvodnik	3
Iz Zveze slovenskih društev na Hrvaškem	4
Iz društva	9
Literarni kotiček	20
Si-T	20
Pogled z onkraj Snežnika	22
Srečanja	23
Foto kotiček	24

Zveza slovenskih društev na Hrvaškem
Odranska 12, 19000 Zagreb
zveza@slovinci.hr

Slovenski dom KPD Bazovica
tel.: 215 406, 324 321
slovenskidom@bazovica.hr
uradne ure:
torek 10.00–12.00, 18.00–20.00 in
četrek: 10.00–12.00

Veleposlaništvo RS v RH
Alagovičeva 30, 10 000 Zagreb, RH

Veleposlanik: Gašper Dovžan
tel.: +385 1 63 11 000
faks: +385 1 46 80 387
el. pošta: vzg@gov.si
spletna stran: zagreb.veleposlanistvo.si

Državljanom RS je v nujnih primerih
zagotovljen kontakt z dežurnim
diplomatom:
tel.: +385 98 462 666

Novo koledarsko leto je organizirani slovenski skupnosti prineslo več sprememb: z novim vodstvom krovne organizacije se je sedež preselil v Zagreb in lastne prostore, dejavnosti se širijo tudi z novo, zamejsko športno koordinacijo, prav tako je napovedano podobno oblikovanje na področju kulture, o čemer je med drugim tekla beseda na seji Komisije Državnega zbora (DZ) Republike Slovenije (RS) za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu, medtem ko je v okviru gospodarstva odprta podružnica v Istri, maja pa predvidoma tudi Vzorčna turistično-izobraževalna kmetija (VTIK) v Prezidu. Novo je vodstvo na Uradu Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu (USZS), pristojno za sosednje države, prav tako novosti beleži KPD Bazovica, v katerem je Mešani pevski zbor (MePZ) dobil novo zborovodkinjo. Dejavnosti se bolj ali manj nadaljujejo v skladu z načrti, tudi v društvu, kjer se je dosedanja zborovodkinja MePZ poslovila z lepim nastopom na praznično obarvani decembrski prireditvi, najmlajši so se razveselili Miklavža in daril, Sopotja med drugim spremljajo nastope folklorne in glasbene skupine, slednje sodelujoče tudi na prireditvah v organizaciji drugih narodnih manjšin na Reki. Na tem področju sodelovanja je prav tako dejaven lektorat za slovenski jezik na reški filozofski fakulteti, ki je, tokrat skupaj z lektoratom za makedonski jezik, znova obeležil datum Prešernovega rojstnega dne, medtem ko je kulturni praznik lepo obogatilo gostovanje Šentjakobskega gledališča iz Ljubljane, na odru društva pa se je predstavila dramska skupina z novo predstavo, ki je navdušila obiskovalce. Planinska skupina (PS) nadaljuje večinoma ustaljeno delovanje, poseben podvig je letos uspel vodji, ki je končal pešačenje v več etapah od Murske Sobote do Baške. Literarni kotiček izpolnjuje vsestransko dejavna članica Zdenka Kallan Verbanac, rubrika Si-T pa omenja nagrado bistriškega fotografa na razstavi v reški galeriji, uspešno nadaljevanje postopka za kurikulum pouka slovenskega jezika in kulture po modelu C v hrvaških osnovnih in srednjih šolah ter znamenito ladjo Galeb, privezano v reškem pristanišču, kmalu odprto na ogled kot muzej. Dragica Jaksetič se v kolumni ozre na sprenevedanje političnih krogov pri medijskih predstavitvah, medtem ko rubrika Srečanja predstavlja dolgoletno, široko dejavno mravljico društva in ZSDH dr. Kristino Riman.

Znova vabimo k sodelovanju vse, ki pišete ali fotografirate ali pa bi se želeli tako ali drugače vključiti in soustvarjati dejavnosti v kateri izmed skupin društva.

Želimo vam prijetno branje.

Uredništvo

OBVESTILO

Krovna organizacija, Zveza slovenskih kulturnih društev na Hrvaškem (ZSDH), je spremenila sedež in se odslej nahaja na naslovu Odranska 12, 10000 Zagreb. Nova je tudi tajnica, to je Nina Fric, dosegljiva na telefonski številki 091 909 4848 ali na elektronskem naslovu ZSDH: zveza@slovinci.hr.

28. november, Kulturni dom, Trst

70 let Slovenske kulturno-gospodarske zveze

Svečano ob spoštljivem jubileju, foto: www.skgz.org

Slovenska kulturno-gospodarska zveza (SKGZ), ena od dveh krovnih organizacij, ki združujeta Slovence v Italiji, je slovesno praznovala sedemdeset let svojega delovanja. Ustanovljena je bila 28. novembra 1954, kot izraz upornosti in volje v težkih časih za Slovence na Tržaškem, Goriškem in Videmskem, ko so uradno postali manjšina in so številna slovenska društva potrebovala krovno organizacijo. SKGZ je prehodila uspešno pot: ima bogato in razvejano dejavnost, združuje vrsto kulturnih in športnih, gospodarskih in humanitarnih društev in zvez, posebej pomembna je tudi njena povezovalna vloga, dobro sodelovanje z drugo krovno organizacijo, Svetom slovenskih organizacij (SSO),

deželo in občinami na dvojezičnem območju ter vzpostavljanje čezmejnih vezi.

Na slovesnosti, poimenovani Brezmejno povezani, se je v slavnostnem govoru predsednica SKGZ Ksenija Dobrila ozrla na zgodovinsko pot organizacije in med drugim poudarila, da prednostna naloga ostaja uveljavljanje jezikovnih pravic. Svečanosti so se udeležili številni ugledni gostje in predstavniki političnega, družbenega in kulturnega življenja, med drugimi tudi predsednici ZSDH in SKD Istra iz Pulja Barbara Antolić Vupora in Danica Avbelj.

SKGZ je ob jubileju prejela tudi priznanje USZS iz rok ministra Mateja Arčona v zahvalo za ohranjanje in krepitev slovenske manjšine v Italiji, prizadevanje za uresničevanje njenih pravic, povezovanje slovenskih organizacij in povezovanje skupnega slovenskega prostora.

Več: www.uszs, <https://skgz.org>.

■ Marjana Mirković

29. november, Kulturni dom, Nova Gorica

Srečanje zvez kulturnih društev

Na povabilo predsednice Zveze kulturnih društev (ZKD) Slovenije Maje Jerman Bratec je potekalo srečanje s šestimi krovnimi zvezami slovenskih kulturnih društev (KD) iz sosednjih držav. Beseda je tekla o (so)delovanju v okviru skupnega slovenskega kulturnega prostora (SSKP), kot ga določa Zakon o odnosih RS s Slovenci zunaj njenih meja. Sodelujoči so predstavili svoj položaj in opozorili na potrebe po izboljšanju sodelovanja na kulturnem področju, ki mora temeljiti na enakopravnosti in upoštevanju vseh, ki delujejo v SSKP. Udeleženske – Slovenska prosvetna zveza in Krščanska kulturna zveza iz Avstrije, Zveza slovenskih kulturnih društev in Slovenska prosveta iz Italije ter Zveza Slovencev na Madžarskem in ZSDH – so sprejele stališča, posredovana na naslove, pristojne za izvajanje politike SSKP.

3. december, Hrvaški sabor, vlada in urad predsednika/veleposlaništvo RS v RH

Predsednica DZ RS med obiskom v Zagrebu tudi z rojaki

Predsednica DZ RS Urška Klakočar Zupančič se je na uradnem obisku v RH srečala s predsednikom hrvaškega sabora Gordanom Jandrokovićem, predsednikom vlade Andrejem Plenkovićem in predsednikom RH Zoranom Milanovićem. Po srečanju v saboru je napovedala intenzivnejše parlamentarno sodelovanje, zavzela pa se je tudi za okrepitev tega med vladama. Kot je dejala, si želi, da bi državi pokazali zmožnost sklepanja kompromisov glede odprtih vprašanj, ki so lahko prečica za prebivalstvo, predvsem na obmejnih področjih.

Glavni temi pogovorov z Andrejem Plenkovićem sta bili solidarnost, ki si jo državi izkazujeta ob naravnih nesrečah, ter nujnost

uporabe obnovljivih virov energije in sodelovanje na tem področju. Glede odprtih vprašanj med državama pa sta se strinjali o nadaljevanju politike mirnega dialoga in se zavzela za njihovo rešitev.

Srečanje pri predsedniku RH pa je bila, kot navaja spletna stran www.predsje-dnik.hr, priložnost za vnovično potrditev večletnega nadaljevanja izvrstnih odnosov med državama, kar je izjemno pomembno, in to pričakuje tudi prebivalstvo

na obeh straneh meje, ki je vedno živelo v slogi. Slovenija je najboljša hrvaška sosed in bilo bi sijajno, če bi takšne odnose imeli z drugimi sosednjimi državami.

Urška Klakočar Zupančič se je srečala tudi s predstavniki slovenske skupnosti na Hrvaškem, predsednico ZSDH Barbaro Antolić Vupora in člani več društev, med njimi tudi s predsednico KPD Bazovica Jasmino Dlačič. Zahvalila se jim je za njihovo delovanje in obljubila, da bo sogovornikom v hrvaškem saboru in vladi omenila željo društva Slovenski dom iz Zagreba, ki deluje že 95 let, da po več desetletnem prizadevanju postane lastnik prostorov na Masarykovi ulici. Kot je zapi-

4. december, BTC City, Ljubljana

Zamejska športna koordinacija

Letni novinarski konferenci o slovenskem športu v zamejstvu, ki jo organizira Olimpijski komite Slovenije – Združenje športnih zvez (OKS – ZŠZ), je tokrat sledil slavnostni podpis ustanovne listine o Zamejski športni koordinaciji (ZAŠKO). Poleg ministrov za gospodarstvo, turizem in šport (MGTS) ter USZS Matjaža Hana in Mateja Arčona ter predsednika OKS – ZŠZ Franja Bobinca so ustanovno listino podpisali še predsedujoči Slovenske športne zveze v Avstriji Marijan Velik, Združenja slovenskih športnih društev v Italiji Ivan Peterlin, Zveze Slovencev na Madžarskem Andreja Kovac in ZSDH Barbara Antolić Vupora.

Načrti tudi o skupnem slovenskem prostoru na področju športa so obetajoči, med drugim predvidevajo nove štiri regij-

sano na spletni strani slovenskega parlamenta, www.dz-rs.si, sta ji hrvaški premier in predsednik sabora zagotovila, da se bo sta zavzela za čim hitrejšo rešitev te zadeve. ■ Marjana Mirković

S srečanja z rojaki/njami, foto: Facebook stran veleposlaništva

ske pisarne OKS in dodatno sofinanciranje dela slovenskega strokovnega kadra na področju športa v sosednjih državah Slovenije ter pripravo ambicioznega štiriletnega razvojnega programa.

Nova koordinacija ZAŠKO bo tako rojake povezala tudi v športu in ima zelo pomembno vlogo pri krepitevi narodne zavesti, slovenskega jezika, kulture in tradicije. Njen cilj je izboljšati učinkovitost vsestranskega medsebojnega povezovanja, spodbujala pa bo tudi sodelovanje na organizacijskem, kadrovskem in vsebinskem področju športa med slovenskimi organizacijami in vseh štirih sosednjih državah. Povezovala se bo s pristojnimi športnimi institucijami v Sloveniji, vključevala v širše evropske povezave, odprta pa bo tudi za povezovanje z drugimi športnimi subjekti v regiji.

Za učinkovitejšo koordinacijo sogovornikov bo ustanovljen Koordinacijski odbor ZAŠKO, ki se bo sestajal predvidoma vsaj trikrat letno, sestavljali ga bodo štirje člani iz sosednjih držav ter predstavnik USZS in OKS – ZŠZ, vodil pa predstavnik MGTS.

■ Marjana Mirković

Širitev tudi na področje športa, foto: www.gov.si

5. december, Platforma Zoom

ZSDH, redna skupščina

Prva redna seja pod vodstvom septembra izvoljene nove predsednice ZSDH Barbare Antolić Vupora je potekala po spletu prek platforme Zoom. Kot beleži zapisnik, ki ga podpisuje Nina Fric, so se je udeležili predstavniki večine, in sicer petnajst od sedemnajstih društev (odsotni sta bili društvi iz Osijeka in Dubrovnika): Silva Šutar Vujičić (Društvo Slovencev, Labin), Zoran in Filip Ožbolt (KIS Gorski kotar, Prezid), Barbara Rimanić, Jasmina Dlačić, Sandra Grudenić in Milan Grlica (KPD Bazovica, Reka), Silvester Kmetić (KPD Slovenski dom, Zagreb), Vesna Sereš in Zora Grbac (SKD Ajda, Umag), Danica Avbelj, Marjeta Diminić in Maja Tatković-Diklić (SKD Istra, Pulj), Boris Grželj (SKD Lipa, Buzet), Darja Jusup in Rafaela Štulina (SKD Lipa, Zadar), Martina Lesjak (SKD Nagelj, Varaždin), Miriam Pran in Mojca Gogala (SKD Oljka, Poreč), Cveto Šušmelj, Irena in Natalija Novak ter Gabrijele Frakić (SKD Triglav, Split), Milivoj Filipović in Vasja Simonić (SKPD Snežnik, Lovran), Damijan in Tina Malnar (SKD Gorski kotar, Tršće), Daniela Marković in Darja Čubrić (SKD Prešeren, Lokve), Marina Delač-Tepšić in Tihana Tepšić (KD Slovenski dom, Karlovec).

Točke dnevnega reda so med drugim zadevale spremembe statuta ZSDH po selitvi sedeža v Zagreb, zatem jubilej društva iz Zagreba, pa dejavnost na področju športa, gospodarstva in pouka slovenskega jezika, razpis USZS, poročila o pretekli in načrtovani dejavnosti ter organizacijo delovanja ZSDH.

O spoštljivem jubileju, 95 let delovanja KPD Slovenski dom v Zagrebu, je spregovoril podpredsednik Silvester Kmetić ter pri tem prejel čestitke za dolgoletno in uspešno delovanje tega najstarejšega slovenskega društva na Hrvaškem. O novi koordinaciji, oblikovani za področje športa, ZAŠKO, je poročal v ZSDH za to pristojen Damijan Malnar, o drugi koordinaciji, za gospodarstvo in v tem okviru na Hrvaškem ustanovljenem Združenju za gospodarstvo s sedežem v Varaždinu, pa je spregovorila predsednica tega novega društva Lucija Vupora. Vodja reške enote INV dr. Barbara Rimanić, pristojna za izobraževanje, je posredovala poročilo o pouku slovenskega jezika, sledila je

Barbara Antolić Vupora, foto: Marjana Mirković

informacija o vlogah na razpis USZS, kjer se za dobrih 400.000 evrov v prijavah poteguje petnajst društev. Sprejeti sta bili še poročila o preteklem delovanju in načrtih za leto, pomembna in z navdušenjem sprejeta novost pa je bila novica o odobritvi sredstev USZS in odkupu stanovanjskega in poslovnega prostora v velikosti 70 kvadratnih metrov v vrednosti 150.000 evrov za ZSDH na naslovu Odranska 12 v Zagrebu, kjer bo odslej sedež krovne organizacije.

■ Marjana Mirković

9. december, USZS, Ljubljana

Praznični sprejem pri ministru

Minister in Rudi Merljak, v ospredju levo, foto: www.gov.si

Podpredsednik vlade RS in minister za Slovence v zamejstvu in po svetu Matjaž Arčon je v luči božičnih in novoletnih praznikov ter dneva samostojnosti in enotnosti gostil praznični sprejem. Udeležili so se ga predstavniki krovnih organizacij Slovencev iz Italije, Avstrije, Madžarske in Hrvaške, predstavniki slovenskih organizacij civilne družbe, ki delujejo z namenom povezovanja z rojaki v sosednjih državah in po svetu, novinarji ter vodje diplomatsko-konzularnih predstavništva RS v sosednjih državah.

Minister je v nagovoru pohvalil *dobro, prijateljske vezi z rojaki, stekane v minulih dveh letih in pol*, ob tej priložnosti pa

se je še zahvalil Rudiju Merljaku, vodji sektorja za Slovence v zamejstvu, in mu ob skorajšnji upokojitvi podelil priznanje *za dolgoletno požrtvovalno delo v prid ohranjanja slovenske kulture, identitete in jezika med Slovenci v zamejstvu in po svetu*. Zahvalo so mu po večletnem sodelovanju izrekli tudi predstavniki zamejskih skupnosti, ki so se obenem zahvalili tudi gostitelju in USZS za prizadevanje povezovanja manjšinskih organizacij na različnih področjih. Nova vodja omenjenega sektorja je dr. Breda Zalašček (breda.zalascek@zgov.si).

Sprejema se je iz Hrvaške udeležila tudi predsednica ZSDH Barbara Antolić Vupora s sodelavci. Več: www.gov.si ■ Marjana Mirković

8. januar, SKD Istra, Pulj

RAST raste

Lanske jeseni ustanovljeno društvo Lzdrženje za gospodarstvo RAST (Razvojna agencija Slovencev za trajnost), skrajšano ZGR, kot navaja uradni seznam, s sedežem v Varaždinu in pristojno za to področje v okviru slovenske narodne skupnosti na Hrvaškem, je v Istri dobilo svojo prvo podružnico. Dogovor je sklenjen na srečanju predsednice ZSDH Barbare Antolić Vupora in vodilne predstavnice društva RAST Lucije Vupora s predsedniki slovenskih društev v Istri. Beseda je tekla o delovanju ZSDH na območju Istre, predvsem na področju gospodarstva. Kot so še sporočili na Facebook strani ZSDH, so za vodjo podružnice izvolili predsednico SKD Istra v Pulju Danico Avbelj.

Kakšen bo odziv za povezovanje med rojaki v Istri – med njimi je kar nekaj znanih

Za nove pobude, foto: Facebook stran ZSDH

in uspešnih gospodarstvenikov, od področja turizma do vinarstva in pridelave hrane –, bo pokazal čas. Vsekakor pa je spodbudno in veseli, da bo nova povezovalna točka poleg Varaždina in Prezida v Gorskem kotarju odslej tudi v Istri.

Za vse zainteresirane dodajamo za zdaj objavljene podatke za stik z društvom: RAST, Ul. Stanka Vraza 4, 42000 Varaždin, predsednica: Lucija Vupora, podpredsednik: Filip Ožbolt; e-pošta: rast.hr.slo@gmail.com; mob. št.: +385 97 671 0819; +385 99 825 9076. ■ Marjana Mirković

15. januar, Košarkina hiša, Kog pri Ormožu

Okrogla miza o trajnostnem razvoju turizma na obmejnem območju

V okviru prireditve Antonovanje na Kogu 2025 v času od 11. do 25. januarja je istoimensko društvo ob podpori Občine Ormož organiziralo okroglo mizo, namenjeno razpravi o priložnostih in izzivih trajnostnega razvoja turizma na obmejnem območju, ki sega od Razkrižja do Cestice.

Na dogodku so se zbrali predstavniki več ustanov iz obeh držav, od slovenskih ministrstev za gospodarstvo, turizem in šport ter za kohezijo in regionalni razvoj, županov Ormoža, Središča ob Dravi in Razkrižja do Štajerske turistične zveze in parlamentarnih poslancev in drugih.

Okroglo mizo je vodil predsednik Slovenske izseljenske matice dr. Boris Jesih, med drugimi sta se je udeležili tudi predsednica ZSDH Barbara Antolić Vupora in Lucija Vupora, predsednica društva RAST, ki je v okviru ZSDH pristojna za področje gospodarstva, sedež pa ima v Varaždinu.

Kot rečeno, je možnosti veliko, izjemnega pomena za razvoj in sodelovanje območij na obeh straneh meje pa je čezmejni Interreg program Slovenija–Hrvaška, z vrsto možnosti, ki jih prinašajo evropska kohezijska sredstva. Ne manjka pa niti ovir, med njimi so predvsem slabe prometne povezave, na katere je ob tej priložnosti opozorila Barbara Antolić Vupora.

Društvo Antonovanje na Kogu pri Ormožu je bilo ustanovljeno leta 2010 z namenom celoletne promocije turističnih, kulturnih, kulturnih in verskih vsebin, ki so osnova tamkajšnjega romanja in praznovanja antonovanja, enega najpomembnejših krajevnih dogodkov ob cerkvenem prazniku sv. Antona Puščavnika, zavetnika živinorejcev. Na spletni strani www.antonovanje.si med drugim navajajo željo, da ta praznik približajo tudi bližnjemu prebivalstvu na hrvaški strani meje.

■ Marjana Mirković

Dobrodošlo srečanje, foto: Facebook stran ZSDH

22. januar, Hrvaška gospodarska komora, Zagreb

Manjšine v mednarodnem sodelovanju v gospodarstvu in športu

Za vsestransko povezovanje, foto: Facebook stran veleposlaništva RS v RH

V okviru svetovnega rokometnega prvenstva v Zagrebu je bilo organiziranih več spremljevalnih dogodkov, sklenila jih je okrogla miza na temo Vloga slovenskih in hrvaških pripadnikov manjšin v mednarodnem gospodarskem in športnem sodelovanju.

Minister za Slovence v zamejstvu in po svetu Matej Arčon je ob tej priložnosti poudaril pomemben korak z ustanovitvijo koordinacij organizacij slovenskih skupnosti v sosednjih državah na področju gospodarstva in športa. Državna sekretarka na USZS Vesna Humar je med drugim dejala, da *skozi šport naše otroke učimo strpnosti, enakopravnosti in da je več jezikov in*

kultur bogastvo. Kot cilj je še omenila, da bi zamejska gospodarska koordinacija v prihodnje prerasla v globalno združenje, navzoče pa pri tem povabila na poslovno konferenco, ki jo bo junija v Novi Gorici v okviru prireditve Dobrodošli doma pripravil USZS z namenom povezovanja, izmenjave dobrih praks in tkanja medsebojnih vezi med gospodarstveniki doma, v zamejstvu in po svetu.

V nadaljevanju sta, kot navaja spletna stran USZS, spregovorila še državni sekretar na hrvaškem ministrstvu za zunanje in evropske zadeve, pristojen za politične zadeve, Frano Matušić in namestnik državnega sekretarja Osrednjega urada RH za Hrvate zunaj RH Dario Magdić.

Na dogodku so bili poleg predsednice ZSDH Barbare Antolić Vupora navzoči tudi številni člani KPD Slovenski dom iz Zagreba. ■ Marjana Mirković

6. februar, Državni zbor (DZ) RS, Ljubljana

Komisija za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu

Komisija DZ RS za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu je na svoji 13. seji obravnavala točko Vloga krovnih zvez slovenskih kulturnih društev iz sosednjih držav pri sooblikovanju SSKP. Sprejeti so bili sklepi, posredovani vladi, USZS in ministrstvu za kulturo (MK). Komisija izraža podporo USZS za oblikovanje zamejske kulturne koordinacije po zgledu koordinacij na področju kmetijstva, gospodarstva in športa ter MK predlaga, da prouči možnosti in med člane dialoških skupin vključi tudi predstavnike iz sosednjih držav: javnih zavodov, nevladnih organizacij in samozaposlenih v kulturi. Komisija nadalje predlaga vladi in MK, da v skladu s sprejeto Resolucijo o nacionalnem programu za kulturo 2024–2031 še naprej krepi kulturne dejavnosti v zamejstvu v kontekstu enotnega kultur-

nega prostora. MK še predlaga, da v okviru svojih pristojnosti okrepi vlogo kulturnih društev in njihovih zvez iz sosednjih držav v organizacijskem in strokovnem delovanju Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti (JSKD).

Delovanje na Hrvaškem sta predstavili predsednici ZSDH in KPD Bazovica Barbara Antolić Vupora in Jasmina Dlačić, ki je med drugim opozorila na podhranjenost novinarskega kadra v siceršnji skromni medijski ponudbi in izrazila željo po večji finančni podpori učiteljskemu kadru. Na seji sta bili navzoči še vodilna predstavica nedavno ustanovljenega združenja RAST Lucija Vupora in tajnica ZSDH Nina Fric.

Celoten zapis zanimive seje je na vpogled na spletni strani DZ (<https://www.dz-rs.si>), velja pa še dodati, da je državna sekretarka USZS Vesna Humar na seji napovedala dogodek, načrtovan v Novi Gorici kot evropski prestolnici kulture med 12. in 22. junijem, ki bo v celoti posvečen ustvarjalnosti in kulturno-umetniškim dejavnostim Slovencev zunaj meja. Javni poziv je objavljen, to pa bo lahko tudi priložnost za slovesen podpis listine o ustanovitvi zamejske kulturne koordinacije, je še dejala. ■ Marjana Mirković

S seje, foto: www.dz-rs.si

16. november, Gacka odprta ljudska univerza, Otočac

Srečanje likovnih ustvarjalcev

V organizaciji Hrvaškega sabora kulture (HSK; www.hrsk.hr), ki vsestransko podpira ljubiteljsko delovanje, so na Otočcu slovesno zaprli razstavo, organizirano ob letošnjem, že 40. srečanju likovnih ustvarjalcev. Gostitelj in soorganizator dogodka je bila tokrat Gacka odprta ljudska univerza (GOLU).

Razstava je bila na ogled od 25. oktobra, predstavljen pa je bil izbor žirije, 87 od skupno 269 del, prispelih na letošnji likovni natečaj, večinoma iz različnih likovnih društev in skupin (248) ter tudi posamezno prijavljenih avtorjev (21) iz celotne Hrvaške. Med razstavljenimi deli je bila uvrščena tudi slika z naslovom Voda, vir življenja, v tehniki akrila na platnu, avtorice Željke Podobnik, članice likovne skupine KPD Bazovica.

V priložnostnem programu ob zaključku srečanja so poleg nagrad podelili še pri-

znanja za sodelovanje na srečanju in razstavi, prejela sta ga tudi Željka Podobnik in KPD Bazovica, zanj ga je prevzela tajnica društva Sandra Grudenec. Tudi ta odlično organiziran dogodek je bil priložnost za navezavo novih stikov in snovanje skupnih projektov.

■ Ivan Harej – Harry, Marjana Mirković

Zanimiva razstava, foto: Ivan Harej – Harry

29. november, Slovenski dom KPD Bazovica

Glasbeni večer s petjem in igranjem

KPD Bazovica je v sodelovanju z Glasbeno šolo (GŠ) Ivan Matetić Ronjgov (IMR) z Reke ob koncu leta znova pripravila lep dogodek, poimenovan Glasbeni večer s petjem in igranjem. Zahvala gre v veliki meri zborovodkinji MePZ društva Ingrid Haller, sicer profesorici in mentorici na GŠ IMR, kjer vodi tamkajšnji oddelek za pevce, pihala, tolkala in harmoniko.

Obiskovalce je v polni dvorani uvodoma pristrčno pozdravil osnovnošolski trio na trobenti, Roko Radulović, Franciska Roce in Leon Kabiljagić, ki so zaigrali skladbo iz Mozartove opere Čarobna piščal. Za nastop jih je pripravil profesor Sanel Kabiljagić.

Koordinator kulturnih dejavnosti v KPD Bazovica Vitomir Vitaz se je zahvalil mladim izvajalcem in pozdravil navzoče ter na kratko predstavil program, ki ga je z izborom slovenskih pesmi nadaljeval MePZ društva pod vodstvom Ingrid Haller.

Ingrid Haller se je v imenu GŠ IMR zahvalila društvu za gostoljubje in poudarila, da se v dvorani Slovenskega doma počutijo zelo dobro in dobrodošle. Kot je dejala, je program le drobec bogate in pestre dejavnosti njihove ustanove, tokratni nastopajoči pa so bili tudi že nagrajeni.

Sledil je pevski nastop, tenorist David Prša se je pod mentorstvom Ingrid Haller predstavil s skladbo Josipa Hatzeja, učenki Maša Stevanović in Marta Kovačić, katerih mentorica je profesorica Nives Vadja Šimunić, pa sta v duetu zaigrali na violini in violončelu ter nastop sklenili z znanim Brahmovim Madžarskim plesom št. 5. Na odru sta se predstavili še dve učenki Ingrid Haller, sopranistki Lucija Bušljeta s skladbo Dore Pejačević in Tara Pavičević z domoljubno pesmijo Ivana pl. Zajca. Ingrid Haller je napovedala tudi nastop dijakinje GŠ IMR Anastasie Tomljenović, ki je na violi zaigrala skladbo Miroslava Miletića, a v programu žal ni bila napovedana. Pevce je med nastopom na klavirju spremljal pianist Stipe Bilić. Mladi izvajalci so povsem zaslužno prejeli velik in topel aplavz občinstva.

Zelo lep glasbeni večer, ki ga je sklenil nastop MePZ KPD Bazovica pod vodstvom Ingrid Haller, si je mogoče tudi ogledati na YouTube kanalu s posnetkom na naslednji povezavi: <https://www.youtube.com/live/KaUTc4D2ags> ■ Marjana Mirković

Prisrčen nastop, arhiv KPD Bazovica

29. november, Novinarski dom, Zagreb

Seminar Sveta za narodne manjšine RH

Novinarski dom, foto: www.hnd.hr

Po sprejetju novih meril za odobritev finančne podpore in sklepanje pogodb z manjšinskimi organizacijami je strokovna služba Sveta za narodne manjšine RH organizirala poseben izobraževalni seminar, namenjen prijavam na javni natečaj za sofinanciranje njihovih dejavnosti.

Udeležence je pozdravil in uvedel v seminar predsednik Kluba manjšinskih poslancev v hrvaškem saboru Vladimir Bilek, sicer član Sveta za narodne manjšine RH in parlamentarni poslanec češke in slovaške narodne manjšine. Predsednik Sveta za narodne manjšine RH Tibor Varga je uvodoma med drugim izpostavil Navodila za manjšinska društva in ustanove, ki bodo skupaj z javnim razpisom za prijave za leto 2025 objavljena na spletni strani. Tako bodo natančno navedeni pogoji in po-

stopek poteka javnega razpisa ter posebej vsebine, ki ne spadajo v okvir kulturne avtonomije (založništvo, informiranje, kulturne prireditve, kulturni amaterizem) in bilateralnih pogodb. Poudaril je še, da so za leto 2025 v državnem proračunu zagotovljena za več kot deset odstotkov večja sredstva v primerjavi z lanskim letom. Strokovna sodelavka Sveta za narodne manjšine RH Ida Balić je povzela poglobljene novice za prijave in opozorila na primere iz prakse in pogoste napake pri tem postopku.

Spremembe zadevajo tudi letna poročila o porabi prejetih proračunskih sredstev za leto 2024, kar bo potekalo po starih merilih, medtem ko bodo za poročila v prihodnje veljala nova merila, za kar bo strokovna služba Sveta za narodne manjšine RH znova organizirala poseben seminar.

V imenu KPD Bazovica se je seminarja udeležila tajnica društva Sandra Gruden. Marjana Mirković

3. december, Filozofska fakulteta, Reka

Ta veseli dan kulture

Odlična ocena za sodelovanje lektoratov in izbor gostje, foto: Vančo Miličev (zahvala Ivoni Dunoski Mitev)

V okviru lektorata za slovenski jezik, odprtega jeseni 2018 na oddelku za kroatistiko na Filozofski fakulteti Univerze na Reki (FF UR), poteka vsako leto vrsta spremljajočih dogodkov, ki jih prizadevno organizira lektor dr. Klemen Lah. Da bi študentom čim bolj približal slovensko književnost in kulturo nasploh, ob različnih praznikih ali obletnicah v goste pogosto povabi priznane slovenske sodobne ustvarjalce, neredko tudi v sodelovanju z lektorati drugih jezikov na tej reški ustanovi. Tako je tudi na dan rojstva slovenskega pesniškega velikana Franceta Prešerna, na *ta veseli dan kulture*, ko se v Sloveniji zvrstijo številni dogodki, potekal zanimiv program, organiziran v sodelovanju z makedonskim lektoratom na Reki. Obenem so obeležili tudi bližnji makedonski praznik, 8. december, posvečen sv. Klimentu Ohridskemu, utemeljitelju ohridske knjižne šole.

Program ob tej priložnosti sta s krajšim nastopom obogatila tudi zborovska nastopa, MePZ KPD Bazovica pod vodstvom dirigentke Ingrid Haller in pevski zbor Ilinden istoimenskega makedonskega kulturnega društva z Reke pod vodstvom Ivone Dunoski Mitev, medtem ko je bila osrednja gostja makedonsko-slovenska avtorica Lidija Dimkovska, pesnica, pisateljica in prevajalka. Po besedah dr. Klemna Laha je bil celoten program dobro obiskan in izvrstno sprejet, gostja pa odličen izbor. Sklenil se je z druženjem in ponudbo pravih, slovensko in makedonsko obarvanih okusov, potice in baklave, edina pomanjkljivost je bil tokrat premajhen prostor zaradi izrednega zanimanja študentov.

Lidija Dimkovska je na Univerzi v Bukarešti, kjer je bila lektorica za makedonski jezik in književnost, doktorirala iz romunske književnosti. Objavila je sedem pesniških zbirk in štiri romane: *Skrita kamera*, *Rezervno življenje*, *Non-Ui* in *Enotna matična številka*. Njene knjige so prevedene v petnajst jezikov, za svoje delo pa je prejela več prestižnih nagrad,

med drugimi evropsko nagrado za književnost za roman *Rezervno življenje*. Trenutno živi v Ljubljani in prevaja dela romunskih in slovenskih avtorjev v makedonščino.

V organizaciji lektorata za slovenski jezik pa je 19. decembra potekala predstavitev slovenske kinematografije, pri čemer je bil poudarek na opusu režiserja Matjaža Klopčiča ob devetdeseti obletnici njegovega rojstva. Ob tej priložnosti je bil na ogled njegov film *Moj ata*, socialistični kulak, posnet po komediji Toneta Partljiča, tudi scenarista. Marjana Mirković

5. december, Slovenski dom KPD Bazovica

Miklavževanje

Praznične decembrske dni je tudi lani napovedal živahen otroški živžav v dvorani društva, ki so jo znova napolnili otroci, njihovi starši, brati in sestre, prijatelji, dedki in babice.

Na povabilo tajnice KPD Bazovica Sandre Gruden, ki jih je potrpežljivo spodbujala, so glasno klicali, peli, zvončkljali in na obisk vabili Miklavža. Ta je naposled prispel, en takšen pravi, v kozuhu in s kučmo na glavi, poln dobre volje, pesmi in šal. Tokrat je bil slovenski od glave do pet, pripeljal se je iz Ilirske Bistrice, in najmlajše, očitno vaje otroške družbe, lepo zabaval in tudi vključil v program. Skupaj so peli, se vrteli, smejali in seveda pridni, kot so, dočakali še darila. Tudi tokratni Miklavž je bil radodaren in je obdaril vse navzoče otroke. Ti so se zatem preselili v zgornje nadstropje in se v toplem in prazničnem vzdušju udeležili

7. december, Češki dom, Reka

Slovesno ob tridesetletnici delovanja Slovaške matice

Reška podružnica Slovaške matice, ki deluje v okviru krovne Zveze Slovačkov na Hrvaškem, je praznovala trideset let uspešnega delovanja.

Večdnevni program se je začel z razstavo *Navdihujoči člani matice* v Slovaški hiši 3. decembra, ko so posadili tudi lipo, slovaški simbol. Praznovanje so nadaljevali v prostorih italijanske skupnosti v Circolu, s svečano akademijo in podelitvijo priznanj dolgoletnim prizadevnim članom. Predsednica Slovaške matice na Reki Miroslava Gržinić je v svojem govoru spomnila na skromne začetke delovanja leta 1994 in pozneje prehojeno pot do danes, ko se lahko pohvalijo s široko razvejanim delom, tudi na mednarodni ravni, ki sega od kulturne in izobraževalne dejavnosti s koncerti, razstavami, literarnimi večeri in likovnimi dogodki do folklornih prireditev in jezikovnih tečajev. Slovesnosti so se udeležili številni predstavniki lokalnih in regionalnih oblasti ter saborski poslanec za češko in slovaško manjšino Vladimir

delavnice, organizirane v sodelovanju z vzgojiteljicami in učenci bližnjega dijaškega doma Kvarner. Tudi tokrat so bile zanimive, domiselne in deležne vse pohvale sodelujočih, ponosnih na vse, kar so ustvarili za domov – lampijone, različne novoletne okraske, bunke, jelene in venčke iz oreščkov. Zbralo se je skupno več kot petdeset najmlajših, večina že stalnih obiskovalcev prireditev, ki jih zanje že več let prireja KPD Bazovica.

Marjana Mirković

Priklicali Miklavža, zadovoljni najmlajši, foto: Marjana Mirković

Bilek. Ob jubileju so čestitko z najboljšimi željami in grbom Reke prejeli tudi od reškega župana Marka Filipovića.

Program se je nadaljeval 7. decembra v Češkem domu, ki je odprt tudi za druge manjšinske organizacije in v veliki dvorani pogosto gosti različne nastope, tokrat z naslovom *Slovaška matica* in prijatelji. Med prijateljskimi društvi Slovaške matice je tudi KPD Bazovica, ki s to organizacijo redno in dobro sodeluje že več let, zato so del glasbenega programa tudi tokrat, znova na veliko zadovoljstvo občinstva in organizatorja, izpeljali člani našega društva, vokalistka Zdenka Kallan Verbanac, na kitari umetniški vodja glasbene skupine Mimo ritma Ivan Harej – Harry in vodja glasbenega tečaja Luka Verbanac.

Marjana Mirković

Ivan Harej – Harry, Zdenka Kallan Verbanac in Luka Verbanac, arhiv KPD Bazovica

9. december, Inštitut za narodnostna vprašanja (INV), Ljubljana

Predstavitev zbornika o slovenskih duhovnikih

Na podlagi mednarodnega znanstvenega srečanja v Državnem arhivu (DA) v Pazinu maja 2022 z naslovom Slovenski duhovniki v hrvaški Istri v 19. in 20. stoletju so na INV tokrat predstavili istoimenski zbornik del. Založnik je pazinski DA, v sodelovanju z INV ter poreško in puljsko škofijo, urednica pa je vodja reške enote INV dr. Barbara Riman. Kot je med drugim uvodoma poudarila v publikaciji, je z izborom sedmih sodelujočih avtorjev in znanstvenim pristopom storjen pomemben korak za nadaljnje raziskovanje in ozaveščanje o tej temi ter nasploh za aktualizacijo problematike posameznih rojakov, ki so na različnih področjih dejavno soustvarjali družbeno, kulturno in versko življenje. Prav želja, da bi to njihovo vlogo osvetlili in iztrgali pozabi, je poleg srečanja spodbudila tudi izdajo zbornika, prav tako je pričakovati nadaljnje raziskovanje, je še zapisala.

Na predstavitvi sta poleg dr. Barbare Riman o publikaciji spregovorili še direktorici INV in DA Pazin dr. Sonja Novak Lukanović in Mirela Mrak Kliman. Dogodek si je mogoče ogledati prek povezave, objavljene na spletni strani INV (www.inv.si).

V zborniku sta mag. Ilija Jakovljevič in dr. Rafko Valenčič v prvih poglavjih pozornost namenila vlogi duhovnikov pri ohranjanju verske in narodnostne zavesti v Istri v omenjenem obdobju ter orisala njihov položaj, v nadaljevanju se je dr. Stjepan Trogrlić osredotočil na duhovnika Stjepana Ceka, dr. Elvis

Naslovnica nove knjige dr. Barbare Riman

Orbanič na Rudolfa Zafrana, dr. Milan Radošević na spomine Josipa Grašiča na Beram in gortanovce (1929) ter Vito Spetić na Društvo slovenskih redovnikov Sloga v Gorici (1881–1888), Marijan Jelenić pa je objavil članek z naslovom Josip Vidau (1894–1983).

Marjana Mirković

10. december, Slovenski dom KPD Bazovica

Ksenija Grabusin – So Ei (Cvet v rosi), razstava

Urednica Sopotij in Tihana Karlovič, arhiv KPD Bazovica

Pobuda za razstavo o Kseniji Grabusin (Črnomelj, 1926 – Ljubljana, 2020) se je porodila v Lokvah, v pogovoru s predsednico tamkajšnjega slovenskega KD Prešeren Danielo Marković pred več kot letom dni, med drugim tudi glede na to, da je ta reška rojakinja občasno prebivala v tamkajšnji počitniški hišici in bila svoj čas razglašena tudi za častno občanko. Želja je bila v okviru likovne skupine društva, ki jo vodi Tihana Karlovič, ponoviti razstavo fotografij njenih ikeban, ki jih je posnel umetniški fotograf Luciano Bibulić in je bila posthumno odprta v galeriji Juraj Klovic na Reki (29. oktober – 13. november 2020), ter jo v dogovoru z avtorjem znova postaviti na ogled v KPD Bazovica in v Lokvah ter ob spremljajočih delavnicah ikebane predstaviti življenje in delo te mojstrice ikebane z diplomom japonske akademije Sogetsu, iskrene ljubiteljice narave, polne duha in neverjetne ustvarjalnosti še v desetem desetletju življenja.

Več je razlogov, da zamisli ni bilo mogoče izpeljati v celoti, poleg delavnic ikebane, organizirane v KPD Bazovica in omenjene

v prejšnji številki Sopotij, je Tihana Karlovič za razstavo pripravila ikebane, ustvarjene ob tej priložnosti pod vodstvom likovne umetnice Maje Franković. Na panoje pa je postavila dokumentarno razstavo s katalogi, članki, prispevki in fotografijami ter spremnimi besedami ob razstavah, ki pričajo o dejavnosti Ksenije Grabusin.

Dogodek je privabil več obiskovalcev, pozdravil jih je Vitomir Vitaz, o življenju in delu Ksenije Grabusin ter spominih nanjo pa sta spregovorili Tihana Karlovič in urednica Sopotij, ki je predstavila posnetek pogovora s Ksenijo Grabusin za radijsko oddajo Sotočja na RTV Slovenija 2013, v katerem se je sama, na svoj prisrčen in iskričev način ter v lepem cefskem meščanskem govoru, ozrla na odraščanje v Žalcu, čas partizanske učiteljice, preselitev na Reko in posebej na ljubezen do ikebane, ustvarjeno po različnih navdihih, kot odziv na pesem ali sliko rojakov, objavljeno v mesečniku Kažipot pred več kot petnajstimi leti, kot sta poezija Viktorja Snoja ali slikanje Ludmile Počkar Ličen, na dejavnost romske in ma-

kedonske narodne manjšine na Reki, pa tudi na spomine in trdno zavezanost načelom antifašizma. Velja dodati besede, zapisane v katalogu za razstavo v Savinovem likovnem salonu v Žalcu (3.–9. september 2013), kjer se je s svojim živim cvetjem znova predstavila natanko po štiridesetih letih!

So kot drhtljaj, ki ga doživiš v srečanju z občutkom neskončne lepote in njene minljivosti. So kot iz cvetov stkana poezija čustev in občutkov, iz katere diha neponovljiva poetika, svežina in otroški polet, ki se srečujejo z izkustveno bogatim in edinstvenim doživljanjem 90-letnice neverjetne duhovne in življenjske moči. (Mag. Branko Metzger Šober, prevod v slovenščino Lidija Koceli)

Program sta s svojim nastopom lepo obogatili Mirjana Katalinić in Amelie Matilda Karlovič na kitari, Tihana Karlovič pa je napovedala tudi delavnice za srednješolce. Marjana Mirković

14. december, Slovenski dom KPD Bazovica

Prednovoletna prireditev

KPD Bazovica ob koncu koledarskega leta že dolgo organizira prireditev, ki poteka v duhu božičnih in novoletnih praznikov ter je vselej dobro obiskana in na kateri skupine društva predstavijo del svoje dejavnosti.

S tokratnim programom, v katerega je s priložnostno obarvanim repertoarjem uvedel MePZ pod vodstvom Ingrid Haller, pa se društvo ni le poslovilo od iztekajočega se leta, temveč tudi od dosedanje zborovodkinje. Povezovalac programa Vitomir Vitaz je namreč napovedal, da zaradi novih družinskih obveznosti žal odhaja, tako da je bil njen nastop z MePZ tudi posloven. Ingrid Haller se je ob tej priložnosti zahvalila društvu in zboru za dobro sodelovanje ter izrazila upanje v uspešno nadaljevanje dejavnosti MePZ tudi v prihodnje: *Lepo smo se družili, razširili repertoar, veliko sem se tudi sama naučila, upam, da kaj tudi njih v zboru!* Napovedala je še, da bodo še naprej obiskovali koncerte v dvorani Slovenskega doma, Vitomir Vitaz pa je v zahvali v imenu društva med drugim zagotovil, da za njena gostovanja z učenci GŠ IMR vrata ostajajo odprta. Nova zborovodkinja je Suzana Matušan Avgustini.

Zahvala za odlično sodelovanje, Ingrid Haller in Vitomir Vitaz, foto: Marjana Mirković

Na odru se je zatem z venčkom koroških plesov ob glasbeni spremljavi zavrtela folklorna skupina, ki jo vodi Nataša Grlica, sledil je nastop harmonikarjev, ki v društvu obiskujejo glasbeni tečaj pod vodstvom Bartola Buljana in so zaigrali Sveto noč. Predstavili so se tudi kitaristi, ki jih je za nastop pripravil vodja tečaja Luka Verbanac: Luka Klarić je zaigral Mozartovo skladbo Sveti, sveti, zvezdica in Cin, cin, cin, zvončki pojejo Jamesa Pi-erponta, Mirjana Katalinić Beethovnov Odo radosti, Amelie Matilda Karlovič Etudo št. 1 op. 31 Fernanda Sora ter Borna Prelec Sorovo Etudo št. 5 op. 60 in Gruberjevo Tiho noč ob kitarski spremljavi Luke Verbanca. V prazničnem razpoloženju je program ob koncu v vedrem tonu sklenila folklor s Ta potrkano, z izborom božičnih pesmi pa so navzočim izrekli najboljše želje za praznike in novo leto še člani glasbene skupine društva, vokalistka Zdenka Kallan Verbanac ter Ivan Harej – Harry in Luka Verbanac na kitari. Vsi nastopajoči, zlasti pa najmlajši, so navdušili občinstvo v polni dvorani, ki tudi tokrat ni skoparilo s pohvalami. Marjana Mirković

16. december, Madžarska hiša, Reka

Festival poezije narodnih manjšin PGŽ

V okviru sodelovanja z manjšinskimi organizacijami na Reki se je KPD Bazovica znova odzvalo na prireditev, ki povezuje pesnike, delujoče v različnih društvi na območju županije. Srečanje je organizirala županijska podružnica krovne organizacije Demokratična skupnost Madžarov na Hrvaškem (DSMH), slovensko ustvarjalnost pa je tudi tokrat predstavila članica KPD Bazovica Zdenka Kallan Verbanac in interpretirala del svoje poezije. Z glasbenim nastopom na kitari je dogodek lepo obogatil sin Luka Verbanac.

Pesniško srečanje postaja tradicionalno, arhiv KPD Bazovica

Prireditelj, ki povezuje pesniško ustvarjanje med manjšinskimi organizacijami, je bila že šestnajsta zapored, potekala pa je v zelo lepih prostorih DZMH v Madžarski hiši, odprti leta 2021 v Villi Anna na Pečinah kot sedež častnega konzulata Republike Madžarske, sicer poleg PGŽ, pristojnega še za Istrsko in Liško-senjsko županijo. **Marjana Mirković**

18. december, Univerza na Reki (UR)

Predsednica KPD Bazovica prejela zahvalo UR za uspešno mentorstvo

Zahvala EF in UR tudi uspešnim študentom, na sliki z mentorico, osebni arhiv

Na tradicionalnem prazničnem sprejemu ob koncu leta so se na UR posebej zahvalili uspešnim posameznikom s področja znanosti, umetnosti in študija, ki so jim v letu 2024 druge institucije podelile priznanje, odlikovanje ali nagrado za njihovo delo ali športne in druge dosežke. Tako so, kot je ob tej priložnosti med drugim poudarila rektorica UR dr. Snježana Prijić Samaržija, prispevali tudi k prepoznavnosti, ugledu in krepitvi UR nasploh.

20. december, HKD na Sušaku

Praznični sprejem PGŽ

Baletni nastop obogatil program, foto: www.pgzh.hr

HKD na Sušaku je tudi lani gostil tradicionalni sprejem PGŽ ob božičnih in novoletnih praznikih. Znova so se zbrali predstavniki javnega, političnega, kulturnega in gospodarskega življenja, pa tudi manjšin in različnih veroizpovedi z Reke in županije.

Primorsko-goranski župan Zlatko Komadina se je v priložnostnem govoru ozrl na nekatere izzive in dosežke v iztekajočem letu, pa tudi na načrte za v prihodnje. Leto 2024 je bilo leto nadaljnjih podražitev življenjskih stroškov nasploh, je dejal, a

Zahvalo je med drugimi prejela tudi predsednica KPD Bazovica dr. Jasmina Dlačić, večletna predavateljica na vseh študijskih stopnjah reške ekonomske fakultete (EF), in sicer za uspešno mentorstvo ekipi študentov. Stela Kučić, Valentina Kutnjak in Nikola Stjepan Gabrić so bili najbolje ocenjeni in so odnesli zmago na mednarodnem tekmovanju o etičnih dilemah v poslovnem okolju, European Ethics Bowl (EEB), ki je od 8. do 10. novembra 2024 potekalo na EF v Ljubljani na temo Etika in umetna inteligenca. Tekmovanje ima namen ozaveščati o pomenu etičnih dilem v evropskem okviru, razvijati kritično mišljenje sodelujočih in krepiti njihovo sposobnost za razpravo o etičnih vprašanjih v poslovnem okolju. Pomerile so se ekipe iz Francije, Nemčije, Luksemburga, Portugalske, Bolgarije, Estonije, Madžarske, Srbije, Hrvaške in Slovenije. Več: www.uniri.hr, www.efnet.si

Marjana Mirković

k PGŽ ocenil za uspešno in napovedal celostno povečanje kapitalnih investicij in med ključnimi izpostavil dokončanje zgradbe Hrvaške gorske službe, predvideno gradnjo Zavoda za nujno medicinsko pomoč in zaključek oziroma nadaljevanje projektov Zdravstvenega centra Rujevica Zahod in Rujevica Vzhod, omenil pa je tudi okrepitev voznega paka zdravstvenih ustanov, vlaganje v infrastrukturo v pomorstvu, kot so pristanišča na Rabu, v Baški, Novem Vinodolskem in na Krku, ter žičnico na Platku. Pomemben korak je storjen tudi na področju izobraževanja, med drugim z gradnjo več osnovnih šol in nakupom nove ladje za srednjo pomorsko šolo v Bakru, se je še pohvalil.

Dogodek je obogatil priložnostni kulturni program s pevskim, glasbenim, plesnim in baletnim nastopom, med gosti pa sta se ga udeležili tudi predsednica in tajnica KPD Bazovica, Jasmina Dlačić in Sandra Grudenić. **Marjana Mirković**

21.–22. december

Advent v Budimpešti

PS že več let decembra organizira predpraznične obiske v različnih mestih sosednjih držav, tokrat so se odločili za obisk Budimpešte. Vtise je zbrala Danica Zorović in najprej pohvalila odlično organizacijo, dobro družbo in lepo vreme:

Ob prihodu v Budimpešto večerni sprehod na levem obrežju Donave. Mostovi, kar osem, mogočni in lepi, raznoliki. Vožnja z ladjo ob zelo dobro vodeni turi. Pogled na veličastno poslopje parlamenta, katerega gradnja je bila končana na začetku prejšnjega stoletja. Obsega na tisoče kvadratnih metrov površine. Monolitne kolonade, iz sadre in kamna, izkopanega v bližini kamnoloma pri Bihaću. Potem na obrežju – čevlji, iz železa, ženski, otroški in moški, spomenik judom, ubitim med drugo svetovno vojno in odvrženim v reko ... Naj se nikoli ne ponovi! Plovba pod šestimi mostovi, viseči Széchenyjev veržni most, ki je najdaljši, pa Margaretin, Elizabetin in drugi. Nasproti, desno na hribu, vidimo kopališki kompleks Gellert z osmimi termalnimi vreli. Že nekoliko utrujeni se sprehodimo še po ulici Váci, glavni mestni promenadi, sledi okusno okrepičilo. Vse je zelo čisto in urejeno, izjema so le nam dostopna stranišča. Z metrojem se pripeljemo do znamenite železniške postaje Keleti, blizu je naš hotel. V metroju nobene gneče, nikjer grafitov.

15. januar, USZS, Ljubljana

Sredi domovine: Slavko Malnar

Vokviru srečanj z naslovom Sredi domovine, ki predstavljajo zanimive rojake iz sosednjih držav Slovenije, so na USZS na pobudo nedavno upokojenega dolgoletnega vodje tamkajšnjega sektorja za to področje Rudije Merljaka kot prvega letošnjega gosta povabili Slavka Malnarja. Slavko Malnar (1937) je neutrudni in plodoviti raziskovalec zgodovine, govora in običajev Čabranskega z izjemnim opusom, to je kar enainvajsetih v hrvaščini, slovenščini ali narečju doslej izdanih knjig. Prejel je več nagrad in priznanj, enako tudi za svojo široko usmerjeno in prizadevno dejavnost nasploh. Kot odličen poznavalec in ljubiteljski raziskovalec Gorskega kotarja, pa tudi kot eden

Praznična Budimpešta, foto: Danica Zorović

*Naslednji dan vožnja proti Trgu junakov, mimo Etnografskega muzeja specifične arhitekture, vodička je naše gore list, veliko tega izvemo, tudi kakšno anekdoto. Trg junakov je bil zamišljen kot spomenik tisočletja v čast naselitve sedmih madžarskih plemen, z osrednjim, šestintrideset metrov visokim stebrom, na vrhu z nadangelom Gabrijelom (trenutno na restavraciji), polkrožno pa so razvrščeni kipi zgodovinskih osebnosti. Vstopamo na avenijo Andrassy, z diplomatskimi rezidencami, akademijo za glasbo, hišo Franza Liszta, tu je tudi stari hotel Astoria z eno najstarejših kavarn v mestu. Prehajamo prek elegantnega Elizabetinega mostu, pri tem pozornost privabi sinagoga, največja v Evropi. Po prepričanju starih Rimljanov je tu prehod iz Vzhodne v Zahodno Evropo. Gellertov hrib na levi je po besedah vodičke okoliš tukajšnje aristokracije. Povzpne se na Grajski hrib v Budimu in si ogledamo kraljevski kompleks, katerega začetki segajo v leto 1265. Tu je tudi predsedniška rezidenca, več muzejev. Impresiven je spomenik kralju Beli IV., izjemno priljubljenemu zaradi dobrote, pravičnosti in ostroumnosti. Na vrhu dominira obnovljena cerkev sv. Mateja, s slikovito streho. Ogledamo si Ribiško trdnjavo, razgled je čudovit. V trgovinici s spominki še zadnji nakup, pa manjši sprehod, nakar zapuščamo to lepo mesto širokih in čistih ulic, mogočnih mostov in bogate zgodovine. **Po zapisu Danice Zorović***

Slavko Malnar in Vesna Humar, foto: www.gov.si

Pogovor, zanimiv za vse, ki jih zanima Čabransko, je objavljen na portalu Slovenci na povezavi: <https://www.youtube.com/watch?v=5ak563m6pMg>, dodajamo pa še kronološki seznam njegovih del, poleg zgoraj omenjene knjige: Tršče (1998), Priimki na Čabranskem skozi stoletja (2001 in dopolnjen ponatis 2010), Pamejnek (2002), Petar Klepac (2004), Rounice (2005), Zgodovina Čabranskega (2007 in dopolnjen ponatis 2016),

18. januar, Slovenski dom KPD Bazovica

Branimir Nušić: Žalujoči ostali, premiera

Zaslužni za uspešno predstavo, manjkal le režiser, foto: Marjana Mirković

Dramska skupina KPD Bazovica je pripravila novo predstavo, tokrat znano in priljubljeno komedijo *Žalujoči ostali* srbskega komediografa Branislava Nušića, v priredbi dr. Kristine Riman in režiserja Serda Dlačića. Komedija, napisana leta 1934, ima *ost uperjeno v vedno prisotno in vsem znano človeško pokvarjenost, ki izvira iz pohlepa ... Izostrena kritika mentalitete in do skrajnih meja prignani pohlep, zavist in malomeščanstvo likov izrisujejo surovo podobo stvarnosti* (veza.sigledal.org).

Premiera v nabito polni in znova premajhni dvorani društva je požela vrsto pohval in čestitk, enako dober obisk in izjemen odziv občinstva sta nastopajoče prijetno presenetila tudi že na javni vaji (14. februarja) in predpremi (17. januarja), pa tudi na reprizi (1. februarja). Vsekakor zaslužena nagrada in zadoščenje vsem sodelujočim za prizadevnost in priprave, ki so zaradi več nepričakovanih dogodkov od pandemije dalje in sprememb v sestavi skupine zahtevale veliko časa, potrpljenja in prilagajanja.

28. januar, Slovenski dom KPD Bazovica

Hribi

Tradicionalno dokumentarno predavanje o izletih in drugih dejavnostih planinske skupine (PS) je bilo tudi tokrat zelo zanimivo. Planinci marljivo in z veseljem hodijo v hribe, če le vreme dopušča, zato je spominov veliko. Dogajanja v pestri planinski dejavnosti v letu 2023 je na zanimiv način povzel vodja skupine Darko Mohar, nam pri tem razkril mnoge planinske zgodbe in dogodivščine ter pripoved pospremil z vrsto čudovitih fotografij. Hvala za še en lep planinski večer!

■ Sandra Grudenić

Dvesto let župnije sv. Andrije Tršče (2008), Slovar čabranskega govora (2008, ponatis 2014), Čabranske žrtve fašizma (2009), Hišna imena in vzdevki v župniji Tršče (2011), Gorači – Gerjansku (2012), Življenje v preteklosti (2013), Makov Hrib (2015), Damače besede (2017), Merikanc (2019), Idrijsko-cerkljansko-čabranski primerjalni slovar (2020), Sokoli (2021), Furmani in povezani poklici na Čabranskem (2023).

Velja dodati, da je Slavko Malnar s presretnim osebnim pričevanjem predstavljen tudi na spletni strani hrvaškega Centra za soočanje s preteklostjo Documenta, objavljenim na povezavi www.osobnasjecanja.hr. ■ Marjana Mirković

Kot je povedala dr. Kristina Riman, je bil poseben izziv med drugim ustrezna (pre) razporeditev moških in ženskih vlog glede na članstvo dramske skupine, dodatno pa še glede na generacijsko pripadnost. Na koncu se je vse izšlo in trud je bil vse štiri odigrane večere nagrajen z dolgotrajnim aplavzom. Vsi sodelujoči so bili zelo zadovoljni. Predstava gre dalje in želimo ji uspešno pot na srečanjih ljubiteljskih gledališč Hrvaške in Slovenije ter zamejskih gledaliških skupin.

Vloge v predstavi so odigrali: Vitomir Vitaz (Valentin, okrajni načelnik), Darko Mohar (Roman, trgovec), Milan Grlica (Makso, nezaposlen meščan), Dubravka Dijanić (Sanja, Valentinova žena), Milena Licul (Gina, Romanova žena), Nataša Grlica (Sara, vdova) in Ivana Ilić (Danica, hišna pomočnica). Šepetalka je Slavica Vuković Bačić, za ton in luč je poskrbel Gordan Dlačić.

Velja dodati, da sta se na odru v dramski skupini tokrat prvič in uspešno predstavili članici društva Dubravka Dijanić in Ivana Ilić ter za svoj nastop prejeli vse pohvale. ■ Marjana Mirković

Pregled doživetega vedno zanimiv in poln spominov, foto: Milan Grlica

8. februar, HKD na Sušaku, Reka

Šentjakobsko gledališče: Revizor

KPD Bazovica je v sodelovanju s svetoma slovenske narodne manjšine na mestni in županijski ravni, Reke in PGŽ, ob letošnjem kulturnem prazniku pripravila zanimiv in dokaj dobro obiskan dogodek, predstavo Šentjakobskega gledališča iz Ljubljane. Zaradi hkratne prireditve v organizaciji SKD Istra v Pulju je bil obisk tokrat sicer brez članstva istrskih društev, ki so se prejšnja leta v večjem številu odzvala na ogled slovenskih gledališčnikov ob tej priložnosti.

Revizor Nikolaja Vasiljeviča Gogolja govori o večnih temah vsakokratne oblasti in politike, predvsem o korupciji in lenem uradništvu. Režiserka, avtorica odrske priredbe besedila in glasbene opreme uprizoritve Ira Ratej, v gledališkem listu ob tem dodaja, da *Gogolj dogajanje postavi v majhno skupnost, ki jo, skupaj s svojimi ožjimi sodelavci in družinskimi člani, vodi prevežani in z vsemi žalbami namazani župan. Skupaj predstavljajo nekakšen ekstrakt družbe, saj so zastopani vsi družbeni sloji razen vojske, duhovščine in aristokracije. ... Ena izmed negativnih posledic delovanja družbe, ki jo razjeda korupcija, je množica šolanih mladih ljudi, ki ne more uresničiti svojih aspiracij in talentov, ker enostavno nimajo zvez. Smelejši med njimi zapustijo svoje okolje in odidejo drugam, navadno v tujino, ostali pa životarijo na robu družbe. Tako s korupcijo prežeta družba*

izgublja neizmeren potencial mladih, kreativnih ljudi in začne sčasoma stagnirati na vseh področjih.

Nastopajoči prejeli topel in dolg aplavz, foto: Marjana Mirković

Predstava je imela premiero in prvo izvedbo na Šentjakobskem odru aprila 2023 in je bila na lanskem, 20. festivalu komedije Pekre 2024 po izboru žirije razglašena za najboljšo.

V igralski zasedbi so se predstavili: Gregor Usenik (župan) ter Lili Bačer Kermavner (njegova žena) in Maša Medved (njuna hči), Katja Fajdiga (ravnateljica šole), Gašper Pavc (sodnik), Lenka Kombia (direktorica bolnišnice), Janez Usenik (upravnik pošte), Elias Rudolf (uradnik) in Tomaž Ugrl (njegov asistent), Tone Bertonecelj (šef policije) ter Tinkara Vrbinc Burnač (gospodinjska pomočnica pri županu).

Obiskovalci so predstavi namenili velik aplavz in poznejše čestitke tako nastopajočim ko organizatorjem, večina pa se jih je udeležila tudi razstave, odprte v predverju HKD z naslovom Dr. Moliere. Na ogled je bila serija slik akademskega slikarja Draga Leskovarja, ki jih je avtor kot eden od protagonistov ustvaril na odru med ponovitvami istoimenske omenjene predstave. Zanimivo razstavo je pospremila tudi nekaj izbranih prizorov iz predstave Dr. Moliere v režiji direktorja Šentjakobskega gledališča Milana Goloba. ■ Marjana Mirković

IZ PLANINSKE SKUPINE

23. november, Na lepe vrhove Učke in Čičarije nad Lovransko Drago

Učka se je oblekla v pisane barve pozne jeseni, a čez ramo navrgla bel šal. Boris je znova predlagal obisk več prelepih razglednikov z Učke in druženje v pisani vasi Lovranska Draga. Lep sprehod, lepi razgledi na Kvarner, Reko in liburnijsko riviero, malo škripanja prvega snega pod čevlji in dobro vzdušje – to je vse, kar je potrebno. A Boris Rumac, odličen poznavalec skrivnostnih kotičkov na Učki vedno najde nekaj novega in lepega. Tokrat Lužinski breg in Šipičino, vrhova nad vasico Oraj.

Tradicija, ki traja že veliko več kot deset let in za katero upamo, da bo trajala še najmanj toliko! ■ Darko Mohar

V srcu Učke, foto: Snježana Barac

1. januar, Lep dan na novoletni tradiciji *Mlado leto na Vojake*

Veselo na Vojaku,
foto: Milivoj Filipović

5. januar, Neznana Istra v čudoviti Istri

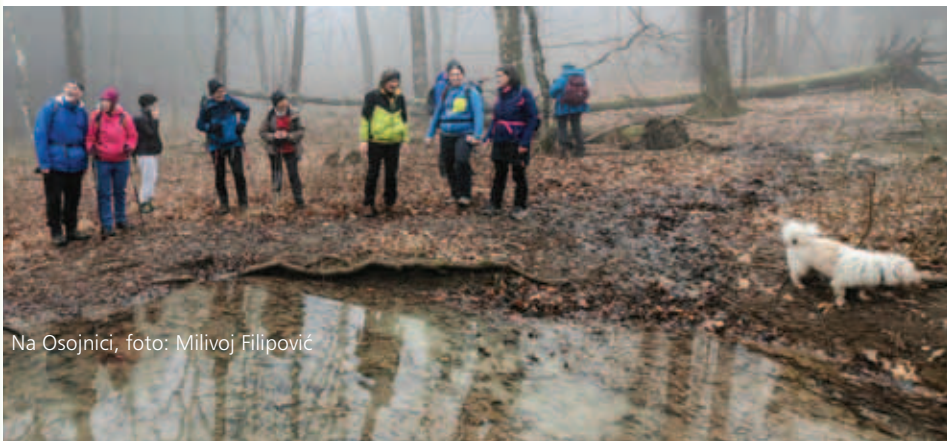
Pohod proti Lindarju,
foto: Darko Mohar

Že od leta 2005 se prvi izlet PS v tekočem letu opravi v Istri. Pripravijo ga Silvina in Ago Babahmetović ter Mira Gržič, nekajkrat sta jim pomagala tudi Diana in Mario Aničić. Tako je bilo tudi letos.

Program je potekal v okolici Pazina. Po krajšem uvodu so planinci krenili proti naselju Gračišče, kraju bogate zgodovine še iz predantičnih časov. Po mestecu jih je popeljala mlada turistična vodička, študentka Antica Vadanjel. Kraj, kjer se na vsakem koraku prepletata staroslovanska in krščanska mitologija. Obiskovalci so si ogledali župnijsko cerkev svetega Vida, Modesta in Krescencija z lepimi, velikimi jasicami ter cerkvice svete Evfemije, Matere božje in svetega Antona, z višine so lahko videli tudi ostanke cerkvice svetega Simona, ob kateri so šli mimo pred vrsto leti.

Pot so nadaljevali do Lindarskega Križa in slaščičarne, kjer jim je Antičina mama Alida prikazala izdelavo pazinskega *cukerana*.

25. januar, Vodniki MDO PD Primorske tokrat v Pivki

Na Osojnici, foto: Milivoj Filipović

V več sto planincev je pred kočo na Polklonu pričakalo čudovito novoletno jutro. Odpravili so se na tradicionalni pohod *Mlado leto na Vojake*, ki ga prvega dne v letu priredijo člani PD Opatija, PD Knegrad in PD Lisina. Po več kot uri in pol blatnega in ledenega pristopa do razglednega stolpa na Vojaku, najvišjega vrha Učke, so planince pričakali sonce in lepi razgledi proti Istri. Morje se je skrilo pod meglene oblake. Dobro volje ni manjkalo, saj se vstop v novo planinsko leto zalije z malo čaja, kuhanega vina ali penine z željo, da bi varen korak spremljal planince skozi vse leto!

■ Zapisal: Darko Mohar

čiča, sladice, ki je zahvaljujoč njej uvrščena na seznam nesnovne kulturne dobrine RH.

Okrepčani so se podali na del pešpoti iz leta, prehodili pot do Lindrja in pozneje še do Pazina. V Lindrju jih je Antica popeljala skozi zgodovino mesta, nekoč velike graščine, sedaj pa mirnega mesteca v notranjosti Istre. Tu je najti veliko sledi glagolice in zanimivo fresko v cerkvi svete Katarine, Živi križ, alegorični prikaz prizora križanja, na katerem so kraki križa preoblikovani v štiri žive roke in ki je edini takšen prikaz, ohranjen na Hrvaškem. Fresko je raziskoval in jo kot enkratno prepoznal tudi znani hrvaški strokovnjak za glagolico in srednjeveško umetnostno zgodovino Istre in hrvaškega primorja, akademik Branko Fučić.

Seveda se je izlet končal v Banih, s kosilom ter malo glasbe in plesa. Hvala Silvini, Miri in Agu za znova odlično pripravljen program ter kljub malce dežja prelep dan v Istri. ■ Darko Mohar

Vodniki so se zbrali pred Krpanovim domom v Pivki, se sprehodili do 820 metrov visoke Osojnice in nadaljevali srečanje v Krpanovem domu. Tam je Tomaž Penko predstavil načrtovanje ture s pomočjo računalniških aplikacij, kar je zelo uporabna zadeva predvsem za turnokolesarske vodnike.

Strokovnemu delu je sledilo še druženje. Srečanja se je udeležilo kar lepo število vodnikov iz različnih društev, povezanih v okviru MDO PD Primorske. Barve PS KPD Bazovica je tokrat zastopal član Milivoj Filipović.

26. januar, Spet mila zima za tečaj zimske hoje na Sviščakih

Konec januarja je tradicionalno rezerviran za tečaj hoje v zimskih razmerah, ki ga člani PS pripravimo na Sviščakih in Snežniku ob mentorstvu članov gorske reševalne službe iz Ilirske Bistrice, pod vodstvom Vladimirja Dekleve.

Letos se je na tečaju zbralo 17 tečajnikov iz PD Opatija in PS KPD Bazovica, priključila pa se je tudi predsednica PD Snežnik Ana Marija Tomšič. Zaradi odjuge snega skorajda ni bilo, tako da je bil teoretični del opravljen na toplem v planinski koči na Sviščakih, v praktičnem delu pa je sledil pohod do Kapetanove bajte pod Snežnikom. Nekaj snega in ledu na poti je prišlo prav, da so udeleženci dobili občutek hoje v snežnih razmerah. Da pa se vse le ne bi izteklo v ugodju gozda, so se štirje najpogumnejši kljub močnemu vetru in dežju le odločili za pristop do vrha Snežnika.

Na koncu so bili vsi udeleženci in tudi gostitelji zadovoljni z opravljenim. Ni lepšega kot dan v naravi in druženje!

■ Darko Mohar

Na Sviščakih, arhiv KPD Bazovica

Udeleženci tečaja v snežniških gozdovih, foto: Darko Mohar

2. februar 2024–2. februar 2025, Peš od Murske Sobote do Baške

Dobrodošlica in srečno pot Darku Moharju (drugi z desne), foto: Milan Grlica

Vodja PS Darko Mohar se je lani odločil za nov podvig, pešpot od Murske Sobote do Baške. Tako se je 2. februarja lani odpravil na prvo etapo poti, načrtovane od njegovega rojstnega mesta, ki ga je zapustil pri šestih letih, do mesteca na otoku Krku, kamor se je preselila družina in kjer je preživel otroška in mladostna leta. Navezan z lepimi in nepozabnimi spomini na obe okolji, se je za

pot med drugim odločil tudi zato, da na določen način izrazi poklon in svoje spoštovanje tako Prekmurju kot *Boduliji*, kot domačini imenujejo otok Krk.

Pot je vsebovala triindvajset etap, med enaindvajseto, na poti od reškega naselja Srdoči do naselja Mavrinci na Grobniku, ki je štela dobrih osemnajst kilometrov in skupaj s postanki šest ur, se je zaustavil tudi v KPD Bazovica. Tam ga je pričakalo več članov PS, ki so mu zaželeli dobrodošlico in ponudili pomoč, nekateri pa so ga tudi spremljali na poti in bodrili.

Pot je nadaljeval letos in jo uspešno končal z etapama od Mavrincev, prek Grižan do Crikvenice (Šilo) ter od Šila do cilja v Baški. Slednja – dolga več kot trideset kilometrov je zahtevala dobrih devet ur hoje – je bila posebej zanimiva. Potekala je po starih vaških poteh do Risike in zatem do Vrbiškega polja, se nadaljevala po Caminu Krk, dvignila na manjši vrh Čičišče do vznožja nekoliko višjega Malega Hlama ter po makadamu prek ravni do Miseca in se po turistični stezi spustila do Baške.

Darku Moharju je na cilju čestitala skupina prijateljev in planincev iz KPD Bazovica, po zahvali vsem, ki so ga na delu poti spremljali ali ga bodrili, pa je napovedal nova predavanja in zapise s poti, tudi za Sopotja. ■ Marjana Mirković

Pomlad

Prišla je prav po tihem,
z obetom sončnih dni.
V razkošno cvetoči obleki
sedi na vrtu
in se mi prijazno smeji.
Na ples me zvabila, podala roko,
vrtinec plesa naju dvignil je,
tja pod nebo.
Veter odnesel je čez morje in goro.
Tesno čez pas sem jo objela,
znova zacvetela, nežno poljubila,
da nikoli je ne bi izgubila.
Naj svet vrti se v plesu z njo ...

■ Zdenka Kallan Verbanac
Reka, 26. februarja 2025

Pomlad v vrtu, foto: Zdenka Kallan Verbanac

20. december/17. januar, Galerija Pasaž, Reka Fotoklub Color: salon črno-bele fotografije / Revijalna razstava 2024

Fotoklub Color je v reški galeriji Pasaž odprl razstavo 77 fotografij, izbranih za 11. salon črno-bele fotografije. Na natečaj, katerega selektorica je bila muzejska svetovalka Sabrina Žigo in je potekal pod pokroviteljstvom Hrvaške fotografske zveze, se je odzvalo 139 avtorjev, poleg Hrvaške še iz Slovenije, Bosne in Hercegovine ter Srbije.

Nagrado za najlepšo fotografijo, Grand Prix Fernando Soprano, je za fotografijo z naslovom Odhod v mrak prejel Stojan Spetič iz Fotokluba Sušec iz Ilirske Bistrice, kluba, že dolgo povezanega tudi s KPD Bazovica. Podeljene so bile tudi tri nagrade, drugo je prejel Rudi Uran iz Fotokluba Maribor, medtem ko je Igor Petaros iz Fotokluba Žarek iz Divače prejel pohvalo. V izbor za razstavo so bile iz Slovenije izbrane še fotografije Andreja Udoviča, prav tako člana Fotokluba Sušec, Dajane Čok in Igorja Fabjana iz Fotokluba Žarek iz Sežane ter Andreje Ravnak iz Digitalnega fotokluba iz Celja. Vsi omenjeni imajo za seboj že več nagrad in priznanj. Katalog razstave je dostopen na spletni strani www.fotoklubcolor-rijeka.hr.

17. januarja pa je bila v galeriji Pasaž odprta Revijalna razstava članstva Fotokluba Color s fotografijami iz leta 2024. Med sedemnajstimi sodelujočimi so razstavljali tudi Darko Mohar, Edvard Primožič in Istog Žorž, dejavni tudi v okviru slovenske skupnosti na Reki in v Lovranu. Ob tej priložnosti so Ivici Nikolcu podelili nagrado Dobri duh fotografije za leto 2024, za *širitev pozitivnega ozračja, promocijo fotografije kot umetnosti, prispevek k vpljudnosti in pozitiven odnos do osebnega angažmaja*. Prvi je to nagrado lani, za leto 2023, prejel priznani reški umetniški fotograf Istog Žorž. ■ Marjana Mirković

Stojan Spetič s priznanjem, foto: www.rijeka.hr

Nagradena fotografija Stojana Spetiča, katalog Fotokluba Color

27. januar, Ministrstvo za znanost, izobraževanje in mlade RH

Kurikul za slovenski jezik in kulturo

Ministrstvo za znanost, izobraževanje in mlade je na platformi e-Posvetovanja (https://esavjetovanja.gov.hr/ECon/Econ_Report?entityId=29650) zainteresirani javnosti predložilo v enomesečno javno posvetovanje osnutek Sklepa o sprejetju kurikula Slovenski jezik in kultura v osnovnih in srednjih šolah RH po modelu C. Kurikul je pripravila delovna skupina slovenskega učiteljskega kadra na Hrvaškem, v katero so bili marca 2023

poleg predstavnice Agencije za vzgojo in izobraževanje RH Ande Suvala vabljeni še (takratni) učitelji/ce slovenščine: Suzana Kariko, Ksenija Klovár Lukarić, Simona Mahovič, Vida Srdoč in Miroslav Gradečak ter dr. Barbara Riman, vodja reške enote INV. Pripravi kurikula je sledila recenzija, ki jo je opravila dr. Kristina Riman, po opravljenem javnem posvetovanju pa je pričakovati, da bo kurikul sprejet in veljaven za poučevanje slovenskega jezika in kulture po modelu C v hrvaških osnovnih in srednjih šolah predvidoma v prihodnjem šolskem letu, 2024/25. ■ Marjana Mirković

10. februar, Molo longo, Reka

Ladja Galeb

Ladja Galeb, znana predvsem kot Ladja miru in plavajoča rezidenca nekdanjega jugoslovanskega predsednika Josipa Broza - Tita na njegovih potovanjih v države članice gibanja neuvrščenih, je po večletni obnovi in preureditvi v muzej naposled vezana na reškem pomolu Molo longo.

Ob tej novici so na spletni strani Mestne občine Reka www.rijeka.hr znova povabili javnost k sodelovanju in ponovili poziv reškega mestnega muzeja pri pripravi muzejske zbirke. Kot so med drugim navedli, so za stalno postavitev ali izposojajo dobrodošli posnetki, fotografije, predmeti ali drugi spomini na ladjo, ki je plula pod imeni Ramb III, Kiebitz in Ga-

leb. Prav tako bodo veseli tudi različnih spominov in osebnih pričevanj, povezanih s katerimkoli obdobjem ladje.

Poziv je namenjen vsem na Hrvaškem, v državah nekdanje Jugoslavije, pa tudi širše, v Italiji, Nemčiji, Avstriji in Veliki Britaniji. Gradivo bo vključeno v muzejsko zbirko ladje Galeb in na razstavo o njeni bogati in pestri preteklosti, polni tudi zanimivih imen iz političnega in zvezdniškega sveta, kot so Winston Churchill, kraljica Elizabeta II., Elizabeth Taylor in Richard Burton ter še mnogi drugi.

Ladja Galeb je bila zgrajena leta 1938 v Italiji, pozneje pa je prešla v nemško in zatem v jugoslovansko last. Muzejska zbirka spada v okvir reškega mestnega muzeja in bo predstavljena predvidoma maja letos, na ladji pa bodo urejeni tudi gostinski prostori. Velja dodati, da je notranjost Galeba dvakrat (1951 in 1962) opremil reški arhitekt slovenskega rodu Zorko Lah, med drugim tudi z deli slovenskih umetnikov, kot sta Lojze Spacal in Avgust Černigoj. ■ Marjana Mirković

Že leta se čaka ogled, ladja Galeb, foto. www.rijeka.hr

Objemi so lahko tudi moteči

Moj februar je zaznamovan z letošnjo slovesnostjo v Cankarjevem domu na Prešernov dan oziroma z govorom Zdenke Badovinac. Zdenka Badovinac je bila dolgoletna direktorica Moderne galerije v Ljubljani, zatem nekaj časa direktorica Muzeja sodobne umetnosti v Zagrebu, zdaj pa neodvisna kurtorka, pri čemer je ves čas vpeta v vizualno umetnost na svetovni ravni. Je pa tudi nova predsednica Prešernovega sklada, sklada, ki vsako leto na slovenski dan kulture podeli največja državna priznanja kulturnim ustvarjalcem. Moj in verjetno vaš februar je zaznamovan tudi z neverjetno svetovno politično sceno, po kateri lomastijo Trump, Putin in njihovi pajaci.

Dragica Jaksetić

V oči pa so mi padli tudi objemi. Objemi Zdenke Badovinac (namesto zgolj rokovanja) z letošnjimi Prešernovimi nagradenci in objemi politikov v Parizu, Münchnu, Londonu, povsod tam, kjer se je v zadnjih, vročih februarjskih dneh sestajala evropska vrhuška. Ali vidite oziroma ali vam je že padlo v oči, kakšna je govorica telesa politikov? Kako Macron, nastavljač se pred kamerami, po rami treplja Trumpa, kako objema Giorgio Meloni, kako šef Nata Stoltenberg po hrbtu boža Zelenskega? Kako Ursula izteguje obe roki in nato poljubi na levo in desno lice ... ma kogarkoli, samo da se pred kamero vidi, kako se imajo radi, ka-

ksni iskreni prijatelji so, potem so tu še veliki nasmehi, mahanje v kamero v pozdrav, stanje pred portalom predsedniške palače in ljubeče sprejemanje dragih gostov, prihajajočih po rdeči preprogi. Ali kdaj pomislite na to, kaj se pa grejo?! Vas ima, da bi ugasnili televizijo, ko vam kažejo to sladkobno prijaznost, narejenost, sprenevedanje te kilave evropske "elite"?

Zakaj so bili objemi na odru Cankarjevega doma nekaj čisto drugega? Slavnostna govornica je ob izročitvi nagrade vsakega nagrajenca in nagrajenko objela. Nekatere bolj tesno kot druge, verjetno je z nekaterimi osebno bolj povezana, z ostalimi manj. Videti pa je bilo, da so objemi odraz iskrenega veselja, slavljenja kulture, praznovanja. In to je nekatere zmotilo. Češ da je Zdenka Badovinac kršila protokol, se neprimerno vedla.

Zakaj so javni objemi politikov sprejemljivi in zakaj so objemi na praznovanju Prešernovega dne bili za nekatere, tiste, ki jim gre kultura, ki je vedno nekoliko bolj leva, na živce, moteči? Zato, pravi sama Zdenka Badovinac, ker so bili ti v Cankarjevem dnevu iskreni, za one druge pa vsi vedo, da so prazni, narejeni, "uprizorjeni" za nas, navadne smrtnike, konzumente informativnih oddaj, prvih strani portalov in prvih treh strani v dnevnem časopisu.

Da, jezik diplomacije so objemi pred kamerami in veliko lepih besed, za katerimi je še več grdega. Ali kot se je izrazil bivši predsednik Republike Slovenije Danilo Türk s citatom Otta von

Bismarca: "Če imate radi klobase, je bolje, da ne veste, kako nastajajo. Če imate radi zakone ali mednarodne sporazume, je tudi bolje, da ne veste, kako nastajajo."

Zdenka Badovinac je imela tudi dober, lep govor, preden je delila priznanja in objeme. Na primer izposodila si je besede iz filma *Pozdravljeno, Sarajevo* Jeana-Luca Godarda: "Kultura je pravilo, umetnost je izjema." Lepo nam je povedala, da umetnost ni serijski proizvod, a kot takšna ni izločena iz družbenega. Zgodovina je polna objemov, pa tudi vojn. Vojna je celó pravilo. Vojna ni izjema, nikoli v človeški zgodovini ni bila. In prav umetnost se danes ukvarja z vojno, begunci, podnebnimi spremembami, ne stistim, kar (nam) je všečno in kar ves čas izkoriščajo in proizvajajo algoritmi. V vojni ni smeškanja, narejenih objemov, rdečih preprog in trepljanja. Avantgarda je bila nekoč sinonim za eksces. Kaj lahko avantgardo predstavlja danes, ko je "eksc" postal standard obnašanja svetovnih voditeljev? Ni morda današnja avantgarda biti avtentičen, pripovedovati o miru, sprejemanju, toleriranju, poslušanju, razumevanju?

Ko je novinar napovedoval letošnjo podelitev filmskih oskarjev, je dejal nekako takole: počakajmo in videli bomo, ali bodo v Los Angelesu rekli "mi smo umetniki in nas politika ne zanima" ali pa "mi smo umetniki zato, ker nas politika zelo zanima". Avtor nagrajenega filma *Ni druge dežele*, ki govori o pobijanju v Gazi, je združeni kolektiv Palestincev in Izraelcev. Je treba k temu še kaj dodati?

Razmišljanje je najtežje delo, kar je verjetno razlog, da se z njim ukvarja tako malo ljudi, je dejal Henry Ford. Dajmo razmišljati, ljudje, pa tudi brati knjige in dolga besedila. V Sloveniji bo letos izšel ponatis knjige Hannah Arendt *Banalnost zla*. Obvezno čtivo!

! Dragica Jaksetić
dragicajaksetic@gmail.com

Kristina Riman: "Lepo je bilo spoznavati preteklost društva Bazovica!"

Kristina Riman je v KPD Bazovica bolj ali manj dejavna vse od včlanitve v društvo pred več kot dvajsetimi leti (2002). Najprej se je predstavila v dramski skupini in navdušila takratnega vodjo, legendarnega reškega gledališčnika Alojza Usenika, ki je v njej videl novo, obetajočo zvezdo. Toda prve nastope, z odlomkom iz Krleževe Lede in predstavo Antrax na besedilo Eda Stojčića, so za nekaj let zaustavile družinske obveznosti, a ne popolnoma. Kmalu sta se s sestro Barbaro lotili proučevanja obilice gradiva o društvu in leta 2007 je izšla njuna obsežna monografija Slovenski dom KPD Bazovica, leta 2012 izdana tudi v slovenščini. "To delo je bilo zanimivo in dokumentacija bogata, kajti društvo je, sicer ne brez težav, na srečo uspelo obdržati stavbo, v kateri je delovalo, kar je v veliki meri pripomoglo k temu, da se je Slovenski dom ohranil in vzpostavil kot osrednje mesto za kulturne prireditve in združevanje rojakov, načine učenja slovenščine, pa tudi za najrazličnejše informacije, povezane s Slovenijo, z vrste področij, kar je aktualno še danes. Lepo je bilo spoznavati to preteklost, množica članov je s svojim delovanjem, tudi prostovoljnim, skrbela za vzdrževanje poslopja in soustvarjala pestre vsebine, namenjene vsem zainteresiranim na Reki in širše, tudi iz Istre." V opus o društvu spada tudi njuna monografija o Alojzu Useniku z naslovom En človek – celo gledališče.

Kot profesorico hrvaškega jezika in književnosti so jo nova spoznanja o zgodovini društva na določen način usmerila k nadaljnjemu raziskovanju teh slovensko-hrvaških vezi: "Pisanje monografije je odprlo številne nove teme, zato sem pozornost temu področju namenila tudi v doktorski nalogi z naslovom Hrvaško-slovenske vezi v književnosti na primeru potopisne proze devetnajstega stoletja. Osredotočila sem se na Slovence, ki so del življenja prebivali na Hrvaškem in pisali potopise, pri čemer je bilo posebej zanimivo spremljati vprašanje njihove identitete, kako jo zaznavajo in kako do-

življajo slovenske kraje ter kako te prikažejo bralcem v hrvaškem in slovenskem jeziku, pisali so namreč za oboje. Obravnavala sem dela, ki so jih napisali Stanko Vraz, Ivan Macun, Josip Stare, Davorin Trstenjak in Janko Barle."

Njena dejavnost v društvu pa je zadnja leta precej razvejana: "Sem nekakšen dežurni lektor za knjige in različna druga besedila, pač po potrebi, in to z zadovoljstvom delam, vedno rada podprem dejavnost društva tudi na ta način. Veseli me tudi prevajanje iz slovenščine v hrvaščino, včasih se najde tudi kakšen trši oreh, a se potrudim in to sprejemem kot izziv. Moje profesionalno področje je tudi književnost za otroke, zato sem rada priskočila na pomoč tudi krovni organizaciji pri ocenjevanju prispevkov za Literarni natečaj, projekt, ki bi ga posebej pohvalila in bi ga veljalo sistematično nadaljevati, opogumljati otroke, da pišejo v jeziku, ki jim ni prvi. Tudi moji prvi koraki v društvu so bili pri pouku slovenščine in ob učiteljicah, najprej Mariji Donadić in zatem Vidi Srdoč, tako spodbudni, da sem lahko kmalu spregovorila. Doma sem slišala samo narečje, kar mi je sprva povzročalo težave v dramskem nastopu." Poleg lekture je strokovno znanje namenila tudi recenziji kurikula za pouk slovenskega jezika po modelu C v hrvaških osnovnih in srednjih šolah, ki naj bi ga pristojno ministrstvo kmalu potrdilo, pa tudi priredbi aktualne dramske predstave. "Zelo sem vesela, da se postopek za kurikul končuje. Ohranitev jezika je izjemno pomembna, kajti pripadniki slovenske skupnosti se hitro asimilirajo v hrvaško kulturo. In vsa pohvala KPD Bazovica, da slovensko besedo živo ohranja tudi na odru, zato sem se z velikim zadovoljstvom lotila priredbe znanega dramskega besedila Žaljuči ostali Branislava Nušića. Dolgo je trajalo in malce je bilo naporno zaradi večkratnih sprememb, predvsem v sestavi skupine, a smo predstavo, sodeč po odzivu, vsi skupaj, z režiserjem in sodelujočimi, z veliko dobre volje in zanesenjaštva le uspešno pripeljali do konca in smo vsi veseli."

Kristina Riman je sicer zelo dejavna, poleg članstva v Svetu slovenske narodne manjšine PGŽ vsa leta ima za seboj med drugim še vrsto prostovoljnih let s festivalom Melodije Istre in Kvarnerja, pa tudi družbenih nalog v okviru njene profesionalne dejavnosti, zaposlena je kot redna profesorica na Fakulteti za pedagoške vede Univerze Jurja Dobrile v Pulju. V okviru svojega dela bo tudi v pri-

Kristina Riman, osebni arhiv

hodnje tako ali drugače usmerjena na slovensko-hrvaške vezi, o tem pogosto objavlja znanstvene in druge članke, sodeluje na znanstvenih in drugih srečanjih, velikokrat skupaj s sestro, sodelujeta pa tudi pri sedanjem delu: "Trenutno imam odobreno prosto študijsko leto, tako imenovano *sabbatical* ali sobotno leto, za sodelovanje z INV in pisanje knjige o slovenskih učiteljicah na Hrvaškem, znova skupaj s sestro Barbaro, kajti njeno področje nasploh so Slovenci na Hrvaškem. Spoznavanje vloge slovenskih gimnazijskih profesorjev je namreč pokazalo, da bi veljalo povezati in predstaviti vse bolj ali manj znane, ki so zaradi različnih razlogov službovali v krajih na Hrvaškem in so zaslužni za marsikaj. Veliko je imen in upam, da bo to delo pripomoglo k temu, da bodo prepoznana, kot bi morala biti, in da bo spodbudilo nadaljnja raziskovanja."

Knjiga bo izšla predvidoma prihodnje leto, po besedah avtorice je mogoče pričakovati predstavitev v KPD Bazovica. Želimo ji še veliko novih uspehov, ki jih bodo vsekakor spremljala tudi Sopotja.

! Marjana Mirković

